

Megnyitóbeszéd

Meleg szeretettel üdvözlöm Önöket a Magyar Régészeti, Művészettörténeti és Éremitani Társulat veszprémi vándorgyűlésének megnyitása alkalmából.

Külön örömkre szolgál, hogy a Társulat, amely fennállásának kilencvenedik évfordulóját ünnepli ebben az esztendőben, e jelentős dátumról éppen az itteni ülésen emlékezik meg. Veszprém megyét ugyanis a hazai régészet, művészettörténet művelői már korán „felfedezték”, elég, ha itt Rómer Flórisnak a Bakonyról írott, a maga korában nagyhatású és alapos munkájára utalok.

Bizonyos, hogy a Társulat tagjai személy szerint nem most fordulnak meg városunkban és megyénkben első ízben. De mint egy testület tagjait, ilyen népes számban mégiscsak először köszönhetjük itt Önöket.

A magyar és külföldi tudományos élet legkülönbözőbb szakterületének képviselői előszeretettel rendezik ülésszakaikat, konferenciáikat megyénkben, Veszprémben és Keszthelyen csakúgy, mint Balatonfüreden vagy Tihanyban. Ezeknek, a többnyire helyi vonatkozásokat is érintő üléseknek sorában illeszkedik az Önöké. Ez a vándorgyűlés azonban — amint gazdag programjából ismeretes — szinte kizárólag helyi vonatkozású, de nem provinciális jelentőségű témákkal foglalkozik. Az elhangzó előadások azokat a régészeti, művészettörténeti kérdéseket világítják meg, amelyeket szépszámú kutatógárda tárt fel megyénkben az utóbbi években. Ezáltal a szakmabeli és érdeklődő hallgatóság képet alkothat magának a megyénk történetével kapcsolatos kutatások mai állásáról. A vándorgyűlés során mód nyílik arra, hogy megyénk múzeumaival, műemlékeivel is megismerkedhessenek.

A megye múzeumaiban, illetve műemlékeink körül folyó munkálkodás jelentőségét a látottak, hallottak alapján Önök megítélhetik majd. Néhány szóval azonban jelezni szeretném: milyen előzmények után, milyen feladatok kitűzésével foglalkozunk napjainkban.

Megyénkben a helytörténeti kutatás fogalma alá besorolható a természettudomány, a régészet, a néprajz, a művészettörténet területére kiterjedő kutató- és gyűjtőtevékenység nagyjából múzeumaink létrejöttével egy időben kezdődött meg. A Dunántúl egyik legkorábbi múzeumi gyűjteményét Darnay Kálmán hozta létre Sümegen. Majd éppen hetven esztendeje, 1898-ban alakult meg a keszthelyi múzeum, öt évvel később a veszprémi. E múzeumok alapítói között természettudósokat, régészeket, néprajzosokat találunk. Közismert azonban, hogy évtizedeken át, csekély anyagi támoga-

tással, a gyűjtemények elhelyezési gondjaival küzdve végezheték munkájukat. Azt is tudjuk, hogy ezek az úttörők múzeumi munkájukat — mai kifejezéssel élve — csak „mellékfoglalkozásként” végezheték, foglalkozásukra nézve vaskereskedő, vasúti-, illetve telekkönyvi tisztviselő és néhány tanárember volt közöttük.

Mégis, ezeknek a múzeumi szakembereknek áldozatkészsége alapozta meg nagyhírű gyűjteményeinket, nevékhöz ásatások, számos tudományos eredmény közzététele fűződik. Szívós munkájuk nem kevésbé jelentős eredménye volt, hogy az 1920-as években Veszprémben, majd Keszthelyen önálló, e célra tervezett épületekben helyezkedhetett el a múzeum.

Az ellenforradalmi időszak nehézségeinek, gondjainak, a második világháború múzeumainkat is sújtó pusztításainak részletes ismertetését mellőzve a felszabadulás óta eltelt évtizedek történeténél állapodhatunk meg. Hogyan gazdálkodik a szocialista államban megyénk a területén előkerült és fennmaradt történeti, kulturális emlékekkel? Az 1950-es évektől kezdődően, főleg helyi kezdeményezésre szép számmal jöttek létre megyénkben újabb és újabb emlékmúzeumok, muzeális gyűjtemények, kiállítóhelyek. Az önálló és egységes megyei múzeumi szervezet megalakulásával egyre nagyobb lehetőségeink nyíltak a művelődéspolitikai irányelvek általános és helyi célkitűzéseinek megvalósítására. Ma Veszprém megyében három, tudományos munkatársakkal ellátott, gyűjteménnyel rendelkező múzeumunk mellett további húsz muzeális intézménnyel rendelkezünk. Köztük irodalmi emlékmúzeumokat, helytörténeti gyűjteményeket, vármúzeumokat, szabadtéri néprajzi múzeumokat éppúgy találunk, mint speciális szakgyűjteményeket, mint amilyenek a herendi Porcelánmúzeum, a pápai Képfestő Múzeum. E múzeumi hálózat a lehetőségek és igények figyelembevételével tovább fejlődik. A balatoni idegenforgalom állandó növekedésével párhuzamosan nő a múzeumi kiállítások látogatottsága is. Évenként már csaknem egymillió hazai és külföldi látogató számára nyújtanak kulturális ismereteket, szellemi élvezetet.

Nem célzatosság nélkül emeltem ki a látogatottságra vonatkozó számadatokat. Ha múzeumaink társadalmi hasznosságát vizsgáljuk, nem lehet megkerülni azt a kérdést, hogy a bennük folyó tudományos kutató-, gyűjtő- és feldolgozó munkán túl mennyiben szolgálják azt a szocialista társadalmat, megyénk és országunk lakosságának műveltségi színvonalának emelését, amely

fenntartásukra, fejlesztésükre a korábbinál lényegesen nagyobb összeget fordít?

Természetesen tudjuk, hogy megalapozott tudományos eredmények nélkül nem lehet korszerű ismeretterjesztést, népművelést végezni. Megyénk, természeti fekvése, történelmi helyzete folytán sokfajta értékkel bővelkedik. Megismerésük igen nagy feladat, melyet korántsem tekinthetünk befejezettnak. Azok az értékes, de számukat tekintve mégis csekélyszámú részletfeldolgozások, melyek a századfordulótól a felszabadulásig megjelentek, jó előmunkálatoknak tekinthetők. Azonban sok tudományszak területén hiányzott és hiányzik még ma is az eredmények összegezése, korszerű megfogalmazása. Ennek tudatában biztosította és biztosítja a Megyei Tanács a múzeumi szervezet tudományos kiadványsorozatainak megjelentetését. Támogatjuk az olyan nagyszabású és összegezésre törekvő kutatásokat, mint amilyen például a megye helytörténeti lexikonának elkészítése volt, vagy mint amely a Bakony természettudományi szempontból történő megismerésére irányul, illetve napjainkban a megye régészeti topográfiájának elkészítésében nyilvánul meg.

Ezek a munkálatok csak sokkal szélesebbkörű tudományos munkatársi gárdával végezhetők el, mint amellyel a megye múzeumi szervezete rendelkezik. Örömmel köszöntöm tehát az önök soraiban azokat a szakembe-

reket is, akiknek munkahelye bár nem megyénkben van, mégis tudományos tevékenységük során nem keveset tettek és tesznek vidékünk értékeinek felkutatása, megismertetése érdekében.

Az a szoros kapcsolat, amely a közös cél érdekében országos múzeumokkal, tudományos intézetekkel az elmúlt években létrejött, különösen nagyjelentőségű a megye műemlékeinek megmentésében, feltárásában és megóvásában tevékenykedő Országos Műemléki Felügyelőséggel. Az elmúlt tizegynéhány esztendő alatt megyénk számszerűleg igen jelentős műemlékállományát jórészt sikerült már a pusztulás és az elhanyagoltság állapotából kiemelni. Helyreállításuk után e műemlékek is a népművelés és az idegenforgalom szolgálatába állottak. Remélem, hogy tanulmányútjuk során személyesen is felmérhetik a műemlékvédelmi munka megyénk eddig elért eredményeit.

Befejezésül engedjék meg, hogy annak a reményemnek adjak kifejezést: a Magyar Régészeti, Művészettörténeti és Éremtani Társulat most lezajló veszprémi vándorgyűlése hozzájárul majd vidékünk történeti, művészeti emlékeinek minél szélesebb körű megismeréséhez, a tudományos szakemberek gyümölcsöző véleménycseréjéhez. Ennek jegyében nyitom meg a vándorgyűlést és kívánok Önöknek jó munkát, hasznos tapasztalatokat.

Bodogán János